

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY I MIASTA CZERWIONKA-LESZCZYNY NA 2020 ROK

Wstęp

Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących alkohol szkodliwie na ok. 2,5 mln. Z danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) wynika, że wzrasta spożycie alkoholu w litrach na jednego mieszkańca¹.

wykres 1.

Wzrost spożycia alkoholu ponosi za sobą wzrost wydatków na skutki wynikające z uzależnienia. To nie tylko koszty związane z leczeniem uzależnień (alkoholizm może powodować szereg innych chorób), ale dochodzą też kwestie wypadków drogowych powodowanych przez nadużywanie alkoholu. Są również koszty pośrednie, takie jak absencja chorobowa, niepełnosprawność, przedwczesna śmiertelność, utrata wydajności w pracy, bezrobocie, ubóstwo. Koszty związane z alkoholizmem ponosi społeczeństwo, a przede wszystkim rodzina dotknięta uzależnieniem jej członka.

Nadużywaniu alkoholu często towarzyszy ryzyko wystąpienia przemocy w rodzinie. W 2017 roku policjanci w Polsce podjęli ponad 75,5 tys. interwencji (z wykorzystaniem procedury „Niebieskie Karty”) w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie. Prawie 61% osób stosujących przemoc w rodzinie było pod wpływem alkoholu².

Ustawą z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 2277). nałożono na gminy obowiązek corocznego uchwalania programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Zalecone ustawą zadania zostały ujęte w niniejszym programie.

¹ <https://www.parpa.pl/index.php/badania-i-informacje-statystyczne/statystyki>

² tamże

Badania pokazują, że największy wpływ na wysokość spożycia alkoholu ma jego dostępność. W roku 2018 wprowadzono zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które dały samorządom nowe uprawnienia. Przedstawiciele władz lokalnych mają możliwość decydowania m.in o ograniczeniu sprzedaży alkoholu w godzinach od 22:00 do 6:00 rano. Pozwala to na kształtowanie lokalnej polityki obejmującej ograniczenie dostępności fizycznej do alkoholu.

Obok problemów wynikających z uzależnienia od alkoholu, pojawiają się problemy związane z używaniem innych substancji psychoaktywnych. Zdaniem ekspertów w Polsce skala zjawiska narkomanii jest o wiele mniejsza od zjawiska alkoholizmu. Niemniej konsekwencje narkomanii jak i ograniczenie rozmiaru problemu stanowią trudne zadanie dla samorządów.

Niniejszy program (zwany dalej Programem) wpisuje się w część Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.Uz 2016r. Poz 1492). Jednym z celów operacyjnych tego programu jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. Planowane zadania Programu zawierają rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania problemów Alkoholowych (PARPA) oraz ustalenia Programu Profilaktyki Zintegrowanej dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na lata 2019 – 2025

Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny

Oszacowanie skali problemów uzależnień pomaga w ustaleniu kierunku planowania działań profilaktycznych i celów zmierzających do rozwiązywania istniejących problemów powiązanych z uzależnieniami.

Skala zjawiska uzależnień przejawia się poprzez różne problemy społeczne i zaburzenia przestrzegania norm społecznych. W rodzinach z problemem alkoholowym dochodzi do nieprawidłowości w pełnieniu ról rodzicielskich, opiekuńczo wychowawczych. Pojawiają się problemy natury ekonomicznej, nierzadko dochodzi do przemocy.

Uzależnienie jednego z członków rodziny może prowadzić do problemu współuzależnienia pozostałych jej uczestników. Problemy uzależnień często korelują z takimi problemami jak długotrwałe bezrobocie, przemoc, ubóstwo, wykluczenie społeczne, bezdomność i uwidaczniają się w statystykach działalności różnych instytucji. Z zebranych informacji od instytucji pomocowych z terenu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, sytuacja przedstawia się następująco :

W 2018r. do **Izby Wyrzeźwień** przewieziono ogółem 177 osób (2017 -146 osób)³.

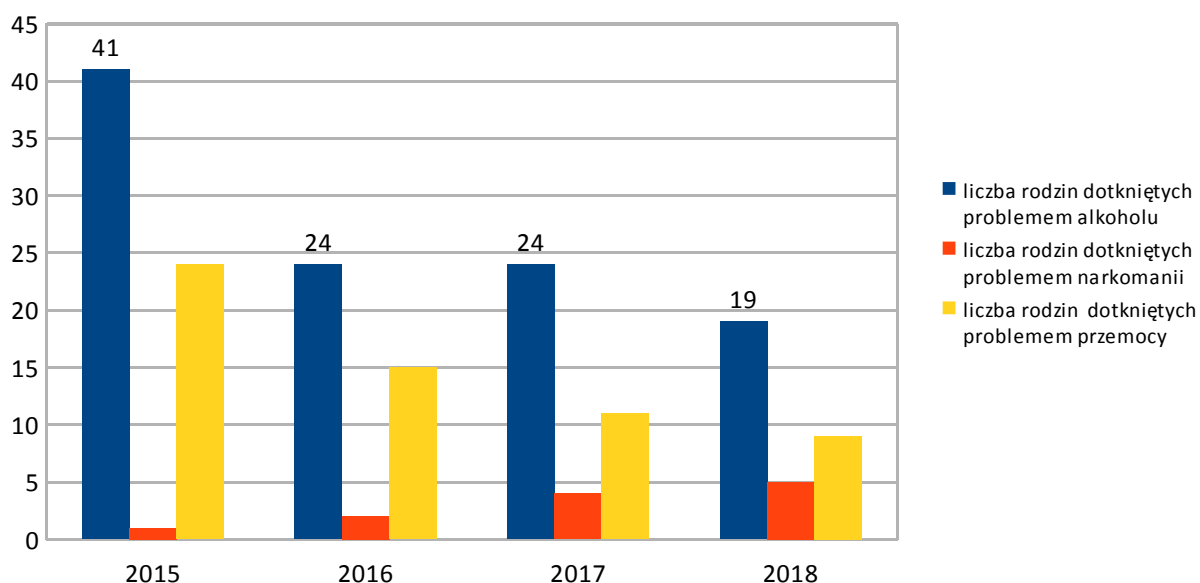
Komisariat Policji w Czerwionce-Leszczynach - w 2018r. prowadził 18 postępowań z przepisów karnych Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w tym 16 postępowań dotyczących posiadania substancji zabronionych, jedno postępowanie w sprawie udzielania innej osobie substancji zabronionej, jedno w sprawie uprawiania konopi innej niż włókniste i jedno postępowanie w sprawach nieletnich dotyczących posiadania substancji zabronionych.

3 Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, źródło: PARPA G-1– 2017,2018

W pomieszczeniach policyjnych zatrzymano 22 osoby do wytrzeźwienia. Zatrzymano 11 osób nieletnich⁴.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach w 2018r na ogólną liczbę 371 rodzin korzystających z pomocy, z powodu alkoholizmu udzielił pomocy w 19 przypadkach, w 5 rodzinach ze względu na narkomanię, a przemoc w rodzinie była przesłanką do udzielenia pomocy 9 rodzinom.

W 2017 roku, na ogólną liczbę 548 rodzin korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej, z powodu alkoholizmu co najmniej jednego członka rodziny, udzielono wsparcia 24 rodzinom, w czterech rodzinach odnotowano problemy narkomanii, a ze względu na przemoc udzielono wsparcia 11 rodzinom. Ze względu na bezdomność OPS zapewnił schronienie 43 rodzinom⁵.

wykres 2.- OPS Czerwionka-Leszczyny

Niepokojącym trendem jest sięganie po napoje alkoholowe przez osoby nieletnie.

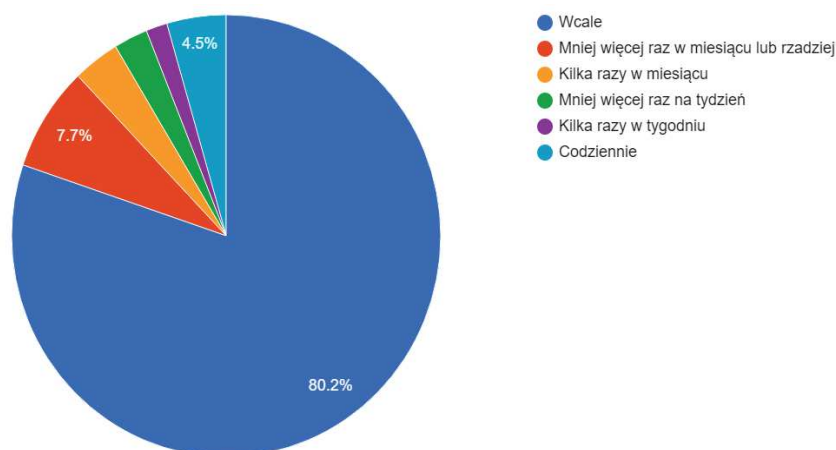
W ramach socjologicznego badania empirycznego realizowanego w ramach Ogólnopolskiej Diagnozy Społecznej Uczniów 2018 pt. „Lustro” dla miast i gmin biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018”, przeprowadzone ankiety w okresie 1 października 2018 r. – 12 stycznia 2019 na grupie 313 dzieci z klas V i VI oraz 406 dzieci z klas VII i VIII. Wybrane wyniki badania przedstawiają się następująco ⁶: Na pytanie ankietowe:

- „Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników, kto: **pił piwo**” (Grupa: klasy V+VI) **4,5%** uczniów odpowiedziało, że codziennie (rysunek1).

⁴ Informacja udzielona przez KP w Czerwionce-Leszczynach

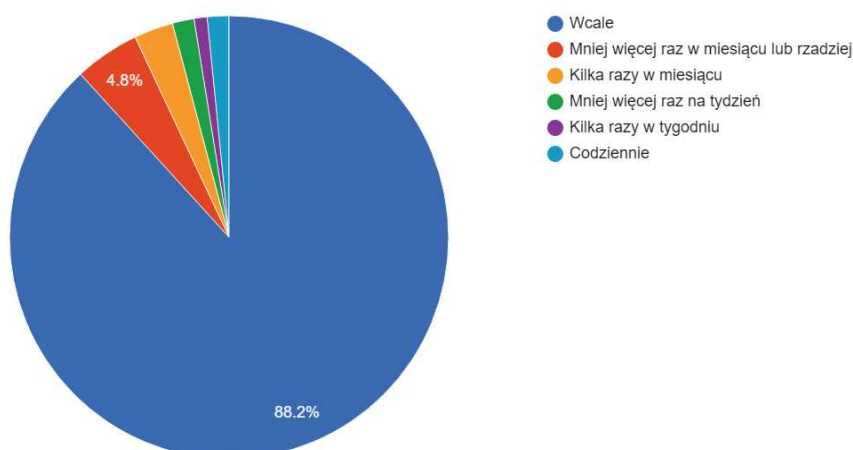
⁵ Źródło: OPS Czerwionka-Leszczyny -Sprawozdanie MRPPiPS- IV kwartał 2017

⁶ Społeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny, woj. śląskie dr n. hum. Błażej Adam Dyczewski

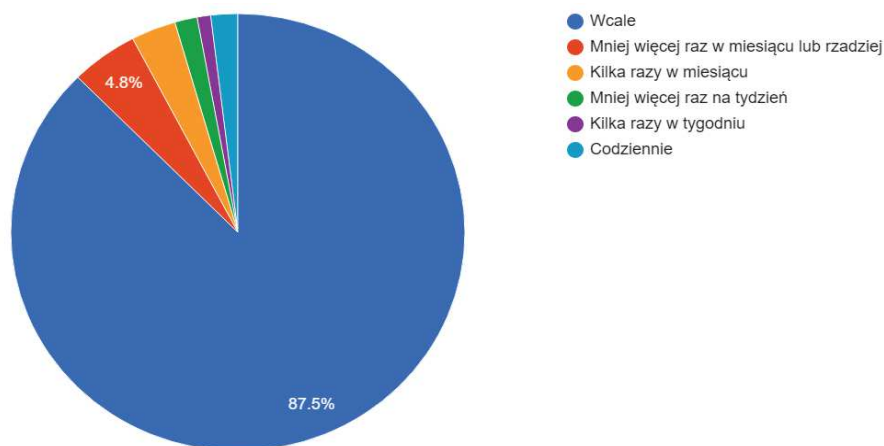
Rysunek 1: Spółeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny
 Spółeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny

- „Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników, kto: **pił wódkę**” (Grupa: klasy V+VI) 4, 5 % uczniów odpowiedziało, że mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej, ale zdarzają się przypadki, że dzieci widzą rówieśników codziennie (rysunek 2).

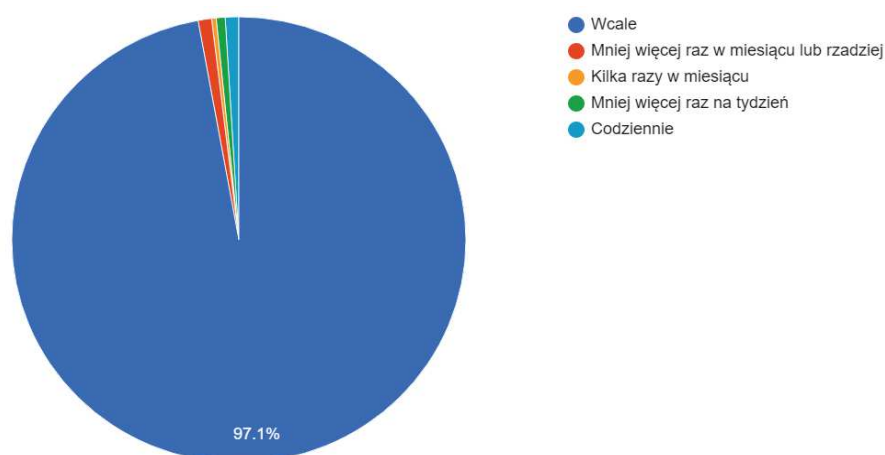
Rysunek 2: Spółeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny

Podobna odpowiedź dotyczy pytania o wino w grupie: klasy V+VI. (rysunek 3)

Rysunek 3: Spółeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny

W tej grupie wiekowej (Grupa: klasy V+VI) są dzieci **mające kontakt z osobami palącymi marihuanę**. Nie są to liczne przypadki, jednakże potwierdzają, że i takie sytuacje mają miejsce na terenie gminy (rysunek 4)

Rysunek 4: Spółeczna diagnoza uczniów 2018. Lustro. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny

Wśród dzieci starszych tj. z klasy VII-VIII kontakt z używkami jest częstszy. Na powyższe pytania odpowiedziano następująco (tabela 1):

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy widziałeś kogoś ze swoich rówieśników, kto:	Wcale	Mniej więcej raz w miesiącu lub rzadziej	Kilka razy w miesiącu	Mniej więcej raz na tydzień	Kilka razy w tygodniu	Codziennie
palił marihuanę	90.15	4.19	1.23	0.99	1.23	2.22
zażywał dopalaczy	93.6	2.22	1.23	0.74	0.25	1.97
pił piwo	62.81	12.32	9.36	3.69	6.16	5.67
pił wino	81.03	6.65	4.68	1.97	1.72	3.94
pił wódkę	73.65	11.33	6.4	2.22	1.97	4.43

Tabela1. Spółeczna diagnoza uczniów 2018 „Lustro”. Raport lokalny Czerwionka-Leszczyny

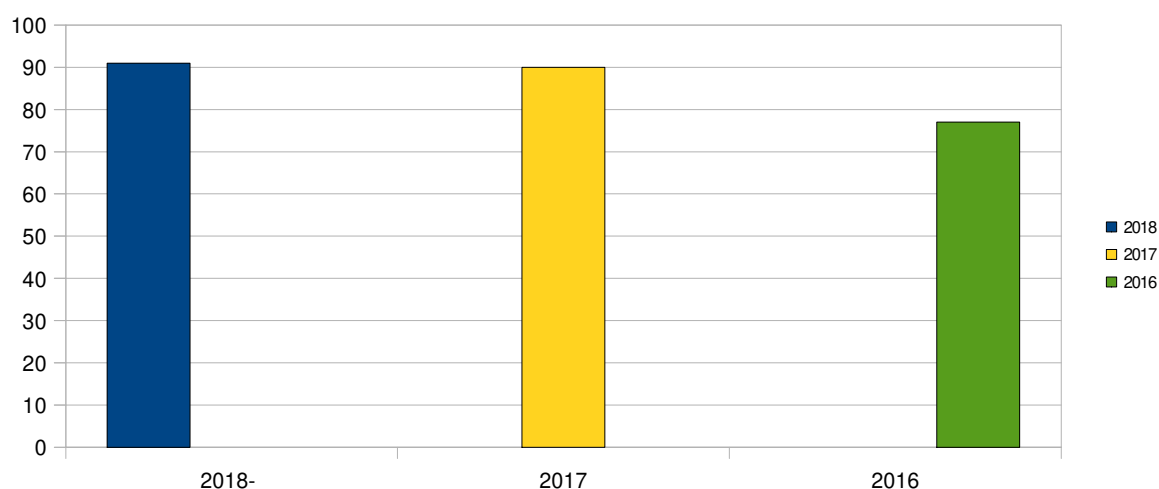
Powyższe dane wskazują, że wraz z dorastaniem coraz więcej dzieci ma styczność z używkami.

Na terenie Czerwionki-Leszczyn działają dwie **Placówki Wsparcia Dziennego**, w których realizowany jest program profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. W ramach zajęć organizowane są zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, wspierające funkcjonowanie dziecka w rodzinie z problemem alkoholowym lub zagrożonej uzależnieniem. **W 2018 roku z usług Placówek tych skorzystało 172 dzieci oraz młodzieży** ⁷.

⁷ <http://www.swietlicaczerwionka-leszczyny.pl/index.php>

W okresie od kwietnia do maja 2019 r. przeprowadzono wśród 324 dorosłych mieszkańców gminy badania ankietowe dotyczące doświadczeń własnych, obserwacji środowiska innych dorosłych oraz środowiska młodzieży. Wśród dorosłych mieszkańców gminy **19%** przyznaje się do faktu upijania się alkoholem, **3%** zażywało narkotyki, **2%** dopalacze. W najbliższym otoczeniu ankietowani dostrzegają, iż **40%** innych dorosłych osób nadużywa alkoholu, **10%** zażywa narkotyki, co 10 miał kontakt z dopalaczami. Obserwacje środowiska młodzieży wskazują, iż **31%** młodych ludzi nadużywa alkoholu, **15%** narkotyków oraz dopalaczy⁸.

W 2018 do **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** wpłynęło 87 wniosków o podjęcie działań w związku z nadużywaniem alkoholu (w 2017 r. przyjęto 90 wniosków, w 2016 -77 wniosków) – wykres 3.

Wykres 3. Sprawy zgłaszane do GKRPA

W GKRPA przeprowadzono **316 rozmów interwencyjno-motywacyjnych** z osobami, które zostały zgłoszone do Komisji ze względu na nadużywanie alkoholu. **Do Sądu** złożono **39 spraw** - wniosków o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu⁹.

Ze statystyk **Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** wynika, że większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. W 2018 roku Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjął **83 procedury „Niebieskie Karty”** w tym 50 zostało wszczętych przez Policję, 27 przez Pomoc Społeczną i 6 przez inne instytucje. W sumie procedurą „Niebieskie Karty” objęto 110 rodzin. Do GKRPA skierowano 59 osób wskazanych jako sprawcy przemocy z problemem alkoholowym¹⁰.

W diagnozie skali problemów uzależnień należy uwzględnić, że zgromadzenie danych statystycznych nie daje dokładnego wyobrażenia o skali zjawiska ze względu na „wrażliwość” danych oraz fakt, że te same osoby mogą być wykazywane przez różne podmioty działające w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych

⁸ Programu Profilaktyki Zintegrowanej dla Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny na lata 2019 – 2025

⁹ Sprawozdanie GKRPA za 2018r – źródło OPS

¹⁰ <http://www.opsczerwionka.webserwer.pl>

i narkotykowych. Niezwykle trudne jest oszacowanie liczby problemów narkotykowych, ponieważ problem ten należy do zjawisk ukrytych.

Z uwagi na korelację uzależnienia z innymi problemami staje się zasadne realizowanie działań profilaktycznych na wielu obszarach. Wielorakie oddziaływania zwiększają szansę zmniejszenia skali problemów i osiągnięcie zakładanych celów.

Rynek napojów alkoholowych

Łączny limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych uchwalony przez Radę Miejską w Czerwionce-Leszczynach wynosi **180**, w tym dla lokali gastronomicznych - 60 punktów, a dla sklepów - 120 (spożycie poza miejscem sprzedaży)¹¹.

W gminie w 2018r. liczba wszystkich punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosiła **135** (w tym: 39 lokali i 96 sklepów). Natomiast punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18% było 105 (w tym: 20 lokali i 85 sklepów)¹².

Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych określona przez uchwałę Rady Gminy (stan na 31.12.2018r.) wynosi ogółem **350** – poza miejscem sprzedaży oraz **150** - w miejscu sprzedaży¹³.

W 2018r. wydano **263** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz **80** zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokalie gastronomiczne).

Wartość alkoholu sprzedanego w 2018r. na terenie gminy (na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych) przedstawia się następująco:

- Do 4,5% zawartości alkoholu (oraz piwa) – 19911040,88
- Od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) – 2680177,71
- powyżej 18 % - 13621419,26

Łączna wartość sprzedaży to: 36212637,85

Profilaktyka uzależnień prowadzona na terenie Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.

Profilaktyka uzależnień polega na:

- eliminowaniu lub minimalizowaniu wpływu znaczących czynników ryzyka używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych,

11 Uchwałę Rady Miejskiej w Czerwionce-Leszczynach nr XXXVIII/428/09 z dnia 26.06.2009

12 Źródło: sprawozdanie PARPA- G1, sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie problemów alkoholowych.

13 Źródło: sprawozdanie z działalności samorządów PARPA

- lub ich osłabianiu/kompensowaniu poprzez wzmacnianie czynników chroniących (cechy, sytuacje, warunki zwiększające odporność na działanie czynników ryzyka).
- wspieraniu osoby/ rodziny w radzeniu sobie z trudnościami, które zagrażają jej prawidłowemu rozwojowi i zaburzają zdrowy styl życia,

Działania profilaktyczne zmierzające do wyeliminowania czynników ryzyka są nastawione na opóźnianie wieku inicjacji alkoholowej, ograniczanie dostępności do substancji psychoaktywnych, korygowanie pozytywnych oczekiwań wobec skutków działania substancji.

Czynniki chroniące pełnią rolę wspierającą profilaktykę. Mogą być nimi m.in.: silna więź z rodzicami, poszanowanie prawa, norm, wartości społecznych, poczucie przynależność do pozytywnej grupy, regularne praktyki religijne, zainteresowanie nauką szkolną. Działania profilaktyczne, w związku z tym mogą się koncentrować się na wzmacnianiu czynników chroniących np. rozwijaniu konstruktywnych zainteresowań, kształtowaniu umiejętności psychospołecznych¹⁴.

Dokładny zakres działań podejmowanych przez Gminę i Miasto Czerwionka-Leszczyny określa:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie i Mieście Czerwionka- Leszczyny na lata 2016 – 2025.
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018–2020
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Czerwionka- Leszczyny na rok 2019.
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na lata 2016-2020.

Podstawy prawne Programu

Opracowanie Programu oparto na Ustawie z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 2277), Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 852 z późn. zm.) oraz Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.). Plan zadań zawartych w Programie uwzględnia zadania wynikające z w/w Ustaw oraz rekomendacje dokumentu Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 przyjętym Uchwałą Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016r. (Dz. U. z 2016r. poz. 1492). Ponadto wzięto pod uwagę zapisy Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M. P. z 2014r. poz. 445) oraz zapisy ujęte w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w woj. śląskim na lata 2016-2020 (Uchwała Nr V/17/1/2016), Programem Przeciwdziałania Narkomanii w woj. śląskim na lata 2017-2020 (Uchwała Nr V/34/8/2017). Niniejszy Program wpisuje się w cele Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na lata 2016-2020.

¹⁴ Joanna Szymańska PROGRAMY PROFILAKTYCZNE, Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki - Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2012-

Cele i założenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny

Cel główny: Zapobieganie powstawaniu problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych. Zmniejszenie rozmiarów problemów już istniejących. Kształtowanie świadomości zdrowotnej.

Cele szczegółowe:

- Podniesienie wiedzy i świadomości mieszkańców terenu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny (w szczególności dzieci młodzieży, osób starszych) na temat szkodliwości stosowania substancji psychoaktywnych.
- Ochrona dzieci i młodzieży przed zachowaniami ryzykownymi, w tym: wchodzeniem w kontakty z substancjami psychoaktywnymi i uzależnieniem się.
- Kształtowanie postaw prozdrowotnych.
- Zmniejszenie narażenia społeczeństwa na zagrożenia zdrowotne wynikające z używania substancji psychoaktywnych.
- Eliminacja z rynku alkoholowego naruszeń prawa, wynikających z przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Współpraca na poziomie ogólnopolskim i lokalnym - wymiana doświadczeń w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
- Ograniczenie negatywnych konsekwencji społecznych, w tym szkód zdrowotnych, zaburzeń życia rodzinnego, nierówności społeczno-zdrowotnych wynikających ze spożywania alkoholu i używania innych substancji psychoaktywnych.

Beneficjenci Programu

Program jest skierowany w szczególności do:

- osób uzależnionych i ich rodzin,
- dzieci i młodzieży, w tym m.in. z grup podwyższonego ryzyka, ze środowisk zagrożonych z powodu dysfunkcji lub sytuacji społeczno-psychologicznej, a także ich rodziców,
- osób dorosłych z grup podwyższonego ryzyka (np. osoby współuzależnione, uczestnicy ruchu drogowego),
- grup samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin,
- ofiar i sprawców przemocy domowej,
- pracowników podmiotów leczniczych, publicznych, społecznych i prywatnych oraz osób zawodowo zajmujących się profilaktyką, rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (np. kuratorzy sądowi, policjanci, pracownicy socjalni, asystenci rodzin, terapeuci, pedagodzy, psycholodzy).

Realizatorzy Programu

- Urząd Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny,

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach,
- Placówki Wsparcia Dziennego,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Placówki Oświatowe,
- Komisariat Policji,
- Straż Miejska,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego,
- Podmioty lecznicze, Organizacje pozarządowe, kościelne i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, działające na rzecz mieszkańców gminy,
- Inne podmioty działające w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Inne jednostki organizacyjne gminy.

Zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych z terenu Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.

Działania:

1. Utworzenie i prowadzenie punktu informacyjno – konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.
2. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia na terenie gminy, placówki leczenia odwykowego dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym udzielenie wsparcia finansowego w zakresie niezbędnym do funkcjonowania placówki leczenia odwykowego np. finansowanie, dofinansowanie programów terapeutycznych uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ.
3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób uzależnionych, w tym oddziaływania wobec osób bezdomnych.
4. Współpraca z placówkami leczenia odwykowego.
5. Uświadamianie osobom starszym, ich rodzinom i osobom zawodowo opiekującym się osobami starszymi ryzyka spożywania alkoholu w podeszłym wieku.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Działania:

1. Prowadzenie rozmów z osobami współuzależnionymi.

2. Prowadzenie grup terapeutycznych np. dla osób współuzależnionych, grup terapeutycznych dla dzieci alkoholików, terapia rodzinna.
3. Wspieranie systemu działania i skutecznego reagowania wobec dzieci i młodzieży żyjących w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym.
4. Prowadzenie Placówek Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka – wspieranie rodziny w zakresie pomocy w opiece i wychowaniu dziecka oraz w funkcjach jego rozwoju poprzez prowadzenie i funkcjonowanie Placówek Wsparcia Dziennego w Czerwionce-Leszczynach, w tym organizowanie i finansowanie np. zajęć, szkoleń, spotkań, wyjazdów, imprez o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży i ich rodziców, opiekunów prawnych w ramach m.in. programów profilaktycznych.
5. Dofinansowanie funkcjonowania świetlicy o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka.
6. Dofinansowanie zajęć socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z grup ryzyka, zwłaszcza dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
7. Dofinansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym/problemem przemocy.
8. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem uzależnień / problemem przemocy oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.
9. Organizowanie, finansowanie lub dofinansowanie superwizji, konsultacji dla osób udzielających pomocy i wsparcia rodzinom z problemem uzależnień, przemocy.
10. Organizowanie, finansowanie lub dofinansowanie lokalnych narad, seminariów, konferencji, szkoleń w zakresie pomocy dziecku i rodzinie z problemem uzależnień, przemocy.
11. Organizowanie, finansowanie lub dofinansowanie działań edukacyjnych np. kampanie, szkolenia, konferencje, akcje społeczne, eventy upowszechniające w społeczeństwie wiedzę na temat szkód wynikających z picia alkoholu przez kobiety w ciąży, promujące przekaz dotyczący konieczności zachowania abstynencji w czasie ciąży, a także systemowego wsparcia i terapii dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym - FAS oraz dla ich rodziców i opiekunów.
12. Prowadzenie lokalnych działań informacyjno – edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, w tym przemocy wobec dzieci.
13. Udział w ogólnopolskich akcjach promujących życie rodzinne bez przemocy.
14. Prowadzenie, finansowanie lub dofinansowanie programów profilaktyki przemocy w rodzinie i programów rozwijających umiejętności wychowawcze oraz pozytywne relacje rodzinne.
15. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (np. finansowanie szkoleń, kursów, konferencji).

16. Organizowanie, finansowanie lub dofinansowanie m.in. szkoleń, warsztatów, konferencji obejmujących zagadnienia dot. przemocy w rodzinie, obowiązujących procedur (w tym procedury „Niebieskie Karty”).
17. Opracowywanie, upowszechnianie, finansowanie lub dofinansowanie materiałów informacyjno – edukacyjnych dot. m.in. psychologicznych, prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanych także dla profesjonalistów.
18. Wspieranie działalności grup samopomocowych (w tym grup wsparcia) dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
19. Zapewnienie dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem przemocy – dorosłymi i dziećmi.
20. Wdrażanie, finansowanie lub dofinansowanie metod pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie mających na celu zwiększenie umiejętności i możliwości radzenia sobie z przemocą (np. programy, warsztaty).
21. Przygotowanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, w szczególności z problemem alkoholowym (np. ulotki, strony internetowe, broszury, plakaty).

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży - w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Działania:

1. Finansowanie lub dofinansowanie i realizacja programów profilaktyki np. uniwersalnej, selektywnej, wskazującej dla dzieci i młodzieży oraz rodziców.
2. Wspieranie i finansowanie działań realizowanych przez placówki wsparcia dziennego oraz świetlicę o charakterze profilaktycznym.
3. Wspieranie, finansowanie lub dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych.
4. Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych związanych m.in. z profilaktyką uzależnień, zachowaniami ryzykownymi, w tym zakup i dystrybucja materiałów profilaktyczno - edukacyjnych i informacyjnych, gadżetów do realizacji działań, nagród m.in. w ramach konkursów profilaktycznych.
5. Dofinansowanie programów profilaktycznych, w tym wypoczynku dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka.
6. Finansowanie lub dofinansowanie i organizacja szkoleń dla rodziców w zakresie ich kompetencji wychowawczych w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci.

7. Finansowanie lub dofinansowanie i organizacja np. akcji społecznych, eventów, konkursów promujących zdrowy i aktywny styl życia, bez uzależnień, utrwalanie postaw abstynenckich wśród mieszkańców gminy.
8. Podejmowanie, finansowanie lub dofinansowanie działań (np. akcje, kampanie) na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.
9. Finansowanie lub dofinansowanie i organizacja np. szkoleń, warsztatów, konferencji dla różnych grup zawodowych i społecznych z zakresu profilaktyki, komunikacji interpersonalnej i postępowania z klientem (petentem, pacjentem) pod wpływem alkoholu, środków odurzających.
10. Finansowanie lub dofinansowanie działań profilaktycznych np. teatry profilaktyczne, koncerty profilaktyczne, które stanowią jeden z elementów działań w programach profilaktycznych, programach wychowawczo – profilaktycznych, planach pracy itp.
11. Finansowanie lub dofinansowanie działań profilaktyczno – edukacyjnych, w tym: zajęć, szkoleń, spotkań, wyjazdów, imprez o charakterze profilaktycznym dla rodziców i dzieci z grup ryzyka, zgodnie z realizowanymi programami profilaktycznymi.
12. Finansowanie lub dofinansowanie, organizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych o charakterze profilaktycznym, które stanowią jeden z elementów działań w programach profilaktycznych, programach wychowawczo – profilaktycznych, planach pracy itp.
13. Finansowanie lub dofinansowanie punktów informacyjnych z danymi o dostępnej ofercie pomocy na terenie gminy np. tablice informacyjne, ulotki, plakaty.
14. Finansowanie lub dofinansowanie lokalnych kampanii edukacyjnych, informacyjnych uzupełnianych np. festynami, piknikami, happeningami, konferencjami, naradami, seminariami, szkoleniami dla różnych grup zawodowych i społecznych z obszaru pomocy dzieciom, młodzieży, rodzinom i osobom z problemem uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy.
15. Finansowanie lub dofinansowanie działań edukacyjnych z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych np. broszury, plakaty, ulotki profilaktyczne.
16. Finansowanie lub dofinansowanie np. prenumerat, specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, materiałów multimedialnych służących wspieraniu rozwoju zawodowego i kompetencji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów uzależnień, pomocy rodzinie.
17. Finansowanie lub dofinansowanie monitorowania skali problemów uzależnień w środowisku lokalnym poprzez m.in. prowadzenie badań, sondaży, tworzenie lokalnych diagnoz, ewaluacji prowadzonych działań profilaktycznych.
18. Zapewnienie dzieciom różnych form pomocy, w tym dożywiania w ramach programów opiekuńczo – wychowawczych, edukacyjnych, profilaktycznych.

19. Budowanie lokalnych koalicji na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – m.in. poprzez udział w Śląskim Forum Profilaktyki (opłata członkostwa).

20. Propagowanie informacji o ogólnopolskiej linii telefonicznej „Niebieska Linia”.

IV. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Działania:

1. Wspieranie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe, instytucje i osoby fizyczne zajmujące się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.
2. Upowszechnianie informacji na temat placówek, instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób uzależnionych i członków ich rodzin.

V. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Kontrole przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych m.in.

- Kontrola obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniającej reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art. 13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- monitorowanie ilości wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych,
- monitorowanie zgodności usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3a ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim, jak również na kredyt i pod zastaw,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach sądowych związanych z nadużywaniem alkoholu, jak również z nieprzestrzeganiem ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2. Finansowanie kampanii edukacyjnych, rozpowszechnianych m.in. wśród sprzedawców napojów alkoholowych, na temat np. działania alkoholu na organizm człowieka, ryzyka szkód w kontekście prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.

VI. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwionce-Leszczynach działa na podstawie: Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277), Regulaminu Organizacyjnego Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwionce-Leszczynach (Zarządzenie Nr 55/11 Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny z dnia 28 lutego 2011 roku ze zmianami). Gminna Komisja ze względu na powierzone jej ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zadania, odgrywa znaczącą rolę w realizacji lokalnych działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zasady funkcjonowania i wynagradzania członków GKRPA:

Do zadań Komisji należy m.in.:

- prowadzenie procedury zobowiązującej do podjęcia leczenia wobec osób nadużywających alkoholu oraz prowadzenie rozmów motywacyjno-interwencyjnych,
- opiniowanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, prowadzenie kontroli przestrzegania warunków i zasad korzystania ze zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- uczestniczenie w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz realizacja procedury „Niebieskie Karty”,
- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ujętych w formie gminnych programów.

Komisja prowadzi swoją działalność poprzez dyżury, co najmniej raz w tygodniu, obrady na posiedzeniach ogólnych, co najmniej raz w miesiącu, udział w grupach roboczych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i kontrolę punktów sprzedaży.

W skład Gminnej Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Za udział w pracach Komisji, jej członek otrzymuje wynagrodzenie płatne miesięcznie z dołu.

Wynagrodzenie miesięczne brutto wynosi:

- przewodniczący, zastępca, sekretarz - 700,00 złotych
- pozostali członkowie - 600,00 złotych

Działania:

1. Tworzenie warunków do pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, finansowanie bieżącej działalności w tym: wynagrodzenia dla członków, obsługa administracyjna, utrzymanie lokalu i dostosowanie go do potrzeb wynikających z działalności Komisji.

2. Finansowanie wyposażenia i materiałów niezbędnych do prowadzenia działalności przez Komisję.
3. Finansowanie, organizacja m.in. szkoleń, warsztatów, konferencji dla członków GKRPA.
4. Pokrywanie kosztów sądowych(wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu, opłaty wniosków) oraz innych niezbędnych kosztów wynikających z działań i funkcjonowania Komisji.

VII. Finansowanie Programu

Źródłem finansowania zadań Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi na poziomie gminnym są środki w postaci opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Uwzględnia się również możliwość pozyskania dodatkowych źródeł finansowania jak np. inne środki zewnętrzne pozyskiwane zarówno przez gminę jak i realizatorów oraz partnerów.

Ze środków tych, finansowane są w ramach umów o pracę i umów zleceń wynagrodzenia osób realizujących zadania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w stopniu całkowitym lub częściowym.

VIII. Oczekiwane efekty Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

1. Zmniejszenie rozmiarów populacji osób ryzykownie pijących napoje alkoholowe.
2. Zmniejszenie rozmiarów nietrzeźwych uczestników ruchu drogowego, zmniejszenie odsetka upijających się osób niepełnoletnich.
3. Zwiększenie skuteczności egzekwowania prawa w zakresie zakazu spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych.
4. Zwiększenie liczby osób zobowiązanych do leczenia odwykowego.
5. Zmniejszenie rozmiaru i skutków związanych z przemocą w rodzinie. Zwiększenie świadomości mieszkańców Gminy i Miasta Czerwionka - Leszczyny w zakresie problemu uzależnienia, nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz stosowania przemocy.
6. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia, poprzez modyfikowanie stylu życia, wolnego od wszelkich używek szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem spożycia napojów alkoholowych oraz redukcję dostępności i zapotrzebowania na substancje psychoaktywne.
8. Udzielenie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
9. Udzielenie profesjonalnej pomocy sprawcom przemocy oraz osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

IX. MONITORING I EWALUACJA.

Monitoring i ewaluacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na rok 2020 to doskonalenie systemu informacji i monitorowania niezbędnego do prowadzenia skutecznej polityki z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz narkomanii na terenie gminy.

Monitoring pozwoli ocenić postępy z prowadzonych działań, zweryfikować tempo i kierunek, w którym zmierza program, pozwoli także na bieżącą modyfikację działań umożliwiając dostosowanie programu do zmieniających się warunków oraz potrzeb. Osiągnięciu powyższych celów służyć będzie wymiana informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę dotyczącą problemów alkoholowych i narkomanii na terenie gminy.

Monitoring będzie prowadzony przez cały 2020 rok i pozwoli na zbieranie i analizowanie informacji ilościowych i jakościowych, danych statystycznych oraz analizę uzyskanych danych, określenia efektywności poszczególnych działań, opracowanie wniosków, a co najważniejsze określenie dalszych kierunków działań.

Monitoring programu będzie prowadzony na podstawie:

1. Wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny.
2. Gromadzenia i analizy danych na temat problemu uzależnień oraz przemocy w rodzinie np. dane statystyczne z Policji, Straży Miejskiej, GKRPA, Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
3. Gromadzenia i analizy dokumentów m.in. finansowych i merytorycznych związanych z realizacją programu. Kontrolowania, gromadzenia i analizy dokumentów związanych np. z realizacją programów profilaktycznych (w tym rekomendowanych programów profilaktycznych), kampanii profilaktycznych m.in. przez placówki oświatowe, Placówki Wsparcia Dziennego.
4. Gromadzenia sprawozdań częściowych (za okres od 1.01.2020r. – 30.06.2020r. oraz od 1.07.2020r. – 31.12.2020r.) i końcowych (z realizacji programu).

Gromadzenie danych do monitoringu będzie odbywało się poprzez sprawozdania, ankiety itp. wypełniane przez realizatorów Programu, a także inne podmioty, które uzyskały wsparcie na działania przewidziane w Programie. Opracowane dokumenty realizatorzy oraz inne podmioty realizujące działania przewidziane w Programie, dostarczać będą 2 razy w roku kalendarzowym i będą dotyczyły okresów sprawozdawczych- 1.01.2020r. – 30.06.2020r. (dostarczone do dnia 31.07.2020r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach) oraz 1.07.2020r. – 31.12.2020r. (dostarczone do dnia 31.01.2021r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach). Informacje zawarte m.in. w sprawozdaniach i ankietach zostaną uwzględnione w rocznym sprawozdaniu z realizacji Programu.

Ewaluacja będzie miała na celu ocenę Programu według jego efektów oddziaływania i potrzeb oraz podejmowaniu decyzji dotyczących rozszerzenia bądź ograniczania podejmowanych działań programowych przy planowaniu na kolejne lata.

Za monitoring i ewaluację w roku 2020 odpowiedzialny będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach.

Podmioty ubiegające się o wsparcie finansowe na działania przewidziane w programie są zobowiązane do pisemnego złożenia prośby o finansowanie lub dofinansowanie danego przedsięwzięcia do Dyrekcji Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce-Leszczynach min. na dwa tygodnie przed zaplanowanym działaniem. Do pisma należy załączyć np. program profilaktyczny lub wychowawczo- profilaktyczny, plan pracy będący podstawą do działań profilaktycznych, zgodnych z Gminnym Programem Profilaktyki

i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny na rok 2020.

Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwionce - Leszczynach, zostanie powołany zespół, który oceni zasadność finansowania lub dofinansowania przedstawionego działania. Podmiot, który otrzymał wsparcie finansowe zobowiązany jest do przedłożenia odpowiednio opisanej faktury zgodnie z otrzymanymi wytycznymi. Złożenie pisma nie jest jednoznaczne z otrzymaniem wsparcia finansowego.

Wnioski w ramach konkursów ogłoszonych przez Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny będą oceniane zgodnie z zasadami Konkursu.